

Aarhus
Symfoni
20/Orkester
/21

Fordybelseskoncert

Sange fra overvældet

3. december 2020 kl. 19.30
Symfonisk sal • Musikhuset Aarhus

PROGRAM

Giovanni Gabrieli (c. 1557-1612)

Canzons Doudecimi Toni a 10 (c. 1597) 5 min.

Arvo Pärt (1935–)

Summa (1977/1991) 6 min.

André Jolivet (1905-1974)

Pour une communion sereine de l'être avec le monde (1936) 5 min.

Giovanni Gabrieli (c. 1557-1612)

Canzon Septimi Toni a 8 (c. 1597) 5 min.

Toru Takemitsu (1930-1996)

Itinerant (1989) 5 min.

Einojuhani Rautavaara (1928-2016)

Pelimannit (1952/1972) 6 min.

Giovanni Gabrieli (c. 1557-1612)

Canzon Seconda a 4 (c. 1597) 5 min.

André Jolivet (1905-1974)

Pour que l'image devienne symbole (1937) 5 min.

Giovanni Gabrieli (c. 1557-1612)

Canzonas Septimi Octavia Toni a 12 (c. 1597) 5 min.

Richard Strauss (1864-1949)

Metamorphosen (1945) 28 min.

Varighed i alt ca. 75 min.

MEDVIRKENDE

André de Ridder

DIRIGENT

Lena Kildahl Larsen

FLØJTE

Sange fra overvældet

af Christina Blangstrup Dahl

Der venter en unik og højtidelig koncertoplevelse, når blæsere og strygere indtager hele rummet i Symfonisk Sal. Oplev musikken omslutte jer, når den kommer strømmende både fra de øverste balkoner og fra scenen. Vi skaber et kirkerum midt i koncertsalen, når Gabrielis smukke messingkor supplerer en højtidelig strygermenighed.

Med komponister fra renæssancen og helt op til vores tid søger musikken at favne det hinsides på en måde, som er både rumlig – og rummelig. Det er musik, som giver plads til at mærke, føle og tænke efter. Linjen går fra renæssancens rolige toner til Arvo Pärts hypnotiske og hjerteskerende Summa. Vi supplerer med Strauss' magiske Metamorfoser og juveler i miniformat af Jolivet, Rautavaara og Takemitsu. Vi spiller himlen ned på jorden for jer til denne koncert.

Gabrieli 4 Canzoni

Med Gabrieli skal vi i kirke. Komponisten skrev nemlig sin musik til kirkerummet – og ikke bare en hvilken som helst kirke, men til Markuskirken imponerende hvælvinger. Gabrieli var nemlig samtidens hotteste komponist, som man valfartede til fra hele Europa. Lige på grænsen mellem renæssancen og barokmusikken var han nybrydende og havde enorm indflydelse på sin samtid.

I Markuskirken satte man to kor eller instrumentgrupper på hver sin balkon i kirken, så sangen dalede ned over kirkegængerne i en stereo-effekt. Gabrieli brugte ofte denne effekt i sin musik, hvor man først hører den ene gruppe og derefter den anden (det, som man kalder en antifon eller vekselsang). Gabrielis Canzoni (der egentlig bare betyder sange) optræder fire gange i løbet af denne koncert, og de er alle skrevet til kirkelige handlinger – og til kirkerummet.

Bonusinformation: Akustikken i Markuskirken er ret speciel, hvilket gør, at bliver et instrument placeret et bestemt sted, kan det høres langt væk. Derfor virker Gabrielis instrumentering af og til besynderlig, når den bliver spillet andre steder – indtil man knækker koden og får instrumenterne placeret (fysisk eller volumenmæssigt), så de matcher positionen i Markuskirken.

Pärt Summa

"Arvo Pärts Summa er lyden af det første forår, som du ikke vil leve længe nok til at opleve." Sådan beskriver en lytter Pärts hjerteskerende musik. Værket er kort, men gør et stort indtryk i al sin enkelhed. Det skyldes måske, at det har en vægtig baggrund: Det var oprindeligt et korværk over Credo-satsen, det vil sige trosbekendelsen, men Pärt strippede ordene og lod musikken

– altså essensen, summen – stå alene tilbage. Det er således en bekendelse af det dybeste og mest betydningsfulde i et menneskes liv – og musikken vækker genklang, hvad enten man er religiøs eller ej. ”Jeg har udviklet et meget formaliseret kompositionssystem, som jeg har brugt til at skrive min musik de sidste tyve år. *Summa* er det strengeste og det mest gådefulde værk i serien,” fortæller Pärt selv om sit værk. Musikken er i stadig forandring – men den stadige og vedholdende forandring skaber sært nok et indtryk af uendelig ro.

Jolivet ***Pour une communion sereine de l'être avec le monde***

”André Jolivet rammer efter min mening fløjten dybeste sjæl,” fortæller aftenens solist, orkestrets solofløjtenist Lena Kildahl. ”For mig personligt kan musikken beskrives med ord som urkraft, moder jord, frygt, desperation, afklarethed, længsel, eufori og dyb sorg – følelser, man i løbet af livet uundgåeligt kommer igennem. Besværgelserne har titler, der taler for sig selv.” Derfor gør vi netop det – altså lader titlerne tale for sig selv. Den første, ”*Pour une communion sereine de l'être avec le monde*” betyder ”for at selvet kan være i afklaret forening med verden”.

Takemitsu ***Itinerant***

Savnet af dem, der ikke er hos os længere, kender vi alle sammen. Takemitsu skrev sit korte værk ”*Itinerant*” – som betyder en rejsende i

stadig bevægelse – til minde om sin gode ven Isamu Noguchi, som var kunstner og landskabsarkitekt. Noguchi stræbte efter at vise forskellige steders naturlige skønhed, og han mente, at man gennem skulptur og arkitektur kan forstå menneskets kamp med naturen. Takemitsu oversatte denne filosofi til musik som en kamp mellem stilhed og lyd – og som en kamp for at inkorporere naturlig lyd i den (unaturlige) vestlige musiktradition. Med andre ord: En kamp for at finde en identitet – i eller udenfor musikken.

Rautavaara ***Pelimannit (2. - 5. sats)***

Rautavaara er den mest fremtrædende finske komponist siden Sibelius – og det var faktisk Sibelius selv, der gav ham en anbefaling, så han kunne studere ved den berømte Juilliard School i New York. I *Pelimannit* – det betyder ”spillemandene” – leger han med harmonierne. Det er således ikke vores strygere, der spiller falsk. Det skal virkelig lyde sådan! Den unge Rautavaara var meget inspireret af spillemandsmusikken fra Österbotten, som han fandt ”spontan og impulsiv, og ikke mindst arkaisk og urgammel.” Han opdagede en bog med spillemandsmelodier, hvor ophavsmændene var nævnt ved navn. Det inspirerede ham til at skrive satserne til disse ukendte spillemande. Og vi slipper ikke linjen fra Gabrieli: Midt i Rautavaaras særegne tonale univers er der pludselig tydelig inspiration fra barokken; det er ifølge komponisten lyden af en organist, der øver sig på Bach! Ellers får vi også glimt af både polka og springdans, og værket er

humoristisk og varmt i sin hyldelse til alverdens spillemænd.

Jolivet ***Pour que l'image devienne symbole***

”For at billedet må blive et symbol” er navnet på Jolivets besværgelse for altfløjte, den almindelige fløjtes dybere klingende søsterinstrument. Igen lader vi titlen stå alene og indbyder jer til blot at lytte.

Strauss ***Metamorphosen***

Fra koncertens korteste værk til det længste: Richard Strauss’ *Metamorphosen* er en hel verden i sig selv. Værkets tilblivelse hører til en af de mærkeligere – selv i en musikhistorie, der ikke skorter på underlige skabelsesmyter: Strauss var ved dårligt helbred og ville gerne en tur til et helende kurbad i Schweiz. Men for at få tilladelse fra de nazistiske myndigheder måtte han opfinde en grund – og fik et par bekendte til at skrive en bestilling på en ”suite for strygere” samt en invitation til premieren på samme – endnu uskrevne – værk. Sammen med den tragiske bombing af operahuset i Wien gav det Strauss inspiration til at færdiggøre et værk, han allerede arbejdede på.

I *Metamorphosen* veksler Strauss mellem smerteligt medrivende passager og lysere, mere optimistiske glimt. Selve musikken er bygget op af fem tematiske dele, som man kan spore gennem musikhistorien, hvis man har

lyst til det (her er citater fra både Mozarts og Beethovens symfonier).

Det er et af komponistens sidste værker, og det betyder, at vi får hans fulde virtuositet, når det gælder om at skabe både kontrapunkt og orkestermaleri. Til gengæld får vi ingen færdige meninger om, hvad værket skal betyde. Musikteknisk er navnet ikke; *Metamorphosen* betyder som bekendt ”forvandlinger” – og i værket forvandles temaerne faktisk ikke. Det er indlysende at læse titlen som en sørgemarch over det München, som blev så voldsomt bombet netop på den tid, da Strauss skrev værket. Værket var færdigt 12. april 1945, og et par dage senere skrev Strauss i sin dagbog: ”Den mest forfærdelige periode i menneskehedens historie er forbi, de tolv års dyriskhed, uvidenhed og anti-kultur under de største kriminelle, under hvem Tysklands 2000-årige kulturelle udvikling mødte sin undergang.” Det er vist ikke for meget sagt, at Strauss ikke var en stor fan af nazisterne på dette tidspunkt. Men om Strauss mente, at *Metamorphosen* havde noget at gøre med krigen, ved vi ikke.

Én ting ved vi dog: Strauss læste Goethe, mens han skrev værket – herunder disse to vers, som Strauss skrev ned i sin notesbog blandt udkastene til *Metamorphosen*:

Niemand wird sich selber kennen,
Sich von seinem Selbst-Ich trennen;
Doch probier' er jeden Tag,
Was nach außen endlich, klar,
Was er ist und was er war,
Was er kann und was er mag.

Wie's aber in der Welt
zugeht,
Eigentlich niemand recht versteht,
Und auch bis auf den heutigen Tag
Niemand gerne verstehen mag.
Gehabe du dich mit Verstand,
Wie dir eben der Tag zur Hand;
Denk immer: ist's gegangen bis jetzt,
So wird es wohl auch gehen zuletzt.

Ingen kommer til at kende sig selv,
Til at løsrive sig fra sit indre væsen;
Dog afsøger han hver dag
Hvad der udefra endeligt, klart er
Hvad han er og hvad han var,
Hvad han kan og hvad han ynder.

Hvordan det imidlertid
går til i verdenen
Forstår jo egentlig ingen rigtigt.
Og selv helt op til i dag
Ønsker ingen at forstå det.
Opfør dig fornuftigt,
Som dagen, du har for dig;
Tænk altid: Er det gået godt indtil nu,
Så vil det vel også gå i den sidste ende.

VOR FRUE KIRKE, SØNDAG 6. DECEMBER 2020 KL. 19.30

J.S. Bach MUSIK TIL JULETIDEN

KANTATE BWV 61 og 62: "Nun komm, der Heiden Heiland", arier fra Juleoratoriet, mm.

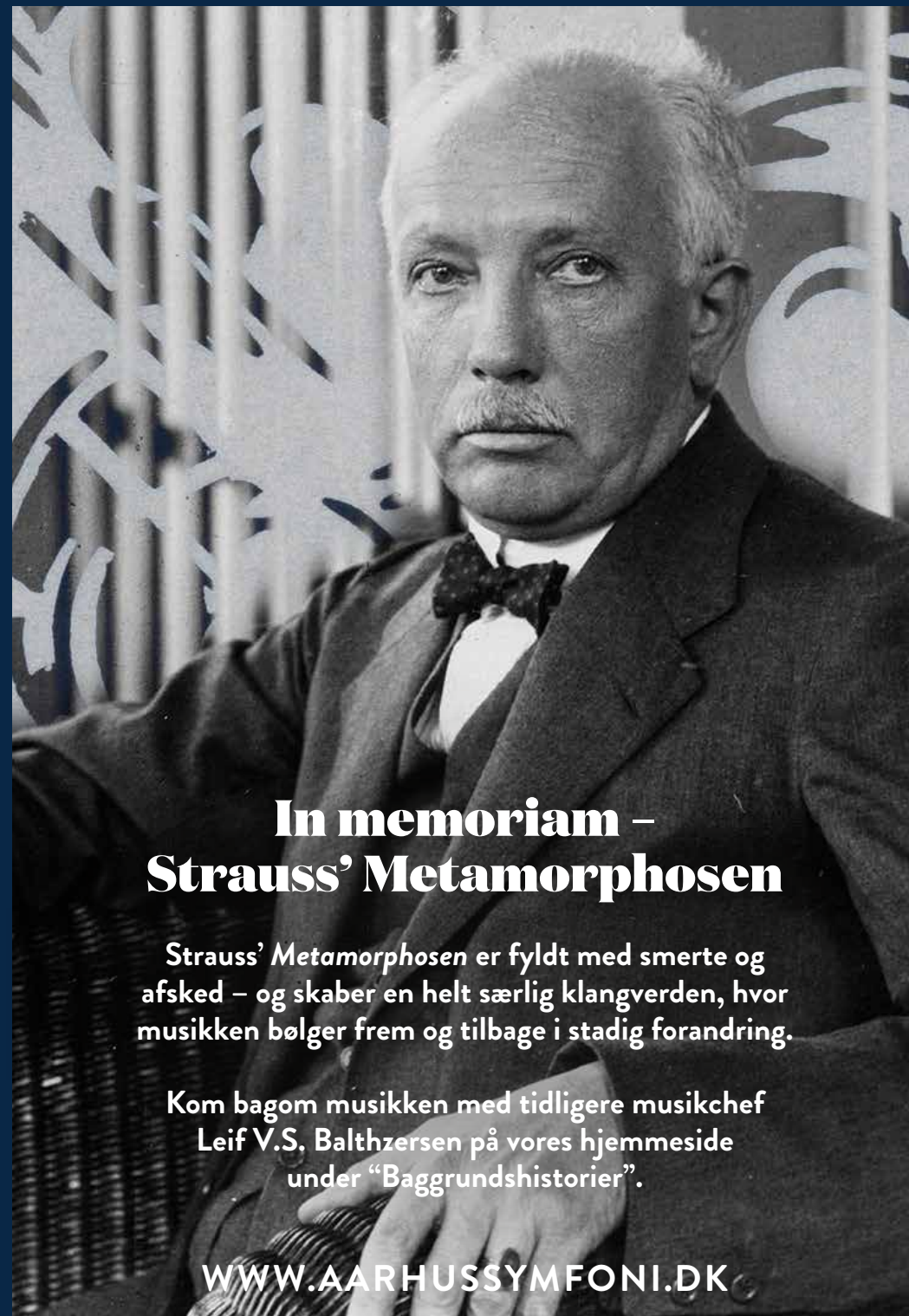

Clara Thomsen, sopran, Sophie Haagen, alt, Rasmus Gravers Nielsen, tenor, Jakob Vad, baryton
Aarhus Bach-Kammerkor, Aarhus Bach-Orkester, Brian Stenger Poulsen, dir., Knud Svendsen, orgel

Entré: 150 kr. (under 25 år: 120 kr.) ved indgangen fra kl. 18.45

Forsalg: www.billetlugen.dk tlf. 70 26 32 67 (+gebyr)

AARHUSBACHSELSKAB.DK

In memoriam – Strauss' Metamorphosen

Strauss' *Metamorphosen* er fyldt med smerte og afsked – og skaber en helt særlig klangverden, hvor musikken bølger frem og tilbage i stadig forandring.

Kom bagom musikken med tidligere musikchef
Leif V.S. Balthzersen på vores hjemmeside
under "Baggrundshistorier".

WWW.AARHUSSYMFONI.DK

André de Ridder DIRIGENT

André de Ridder indtager en unik position blandt nutidens dirigenter. Med en stilistisk alsidighed, der strækker sig fra barok til moderne musik, placerer hans projekter og samarbejder ham i høj efterspørgsel fra bl.a. BBC Proms, Holland, Sydney og Manchester International Festivaler og orkestre som New York Philharmonic og Hong Kong Philharmonic Orchestra, Finsk Radiosymfoniorkester, BBC Symphony Orchestra, Orquesta Nacional de España, og Royal Concertgebouw Orchestra. Han er kunstnerisk leder af Musica Nova Helsinki, og i 2018 modtog han en Royal

Philharmonic Society Award for sit arbejde som kunstnerisk kurator for Londons Spitalfields Festival.

Hans passion for udvikling af moderne musik, som bygger broer mellem klassisk, pop og opera, har skaffet ham et ry som "en af verdens mest dristige dirigenter" (The Wall Street Journal).

Han er især kendt for sine arbejder med Damon Albarn, Max Richter og musikerkollektivet *s t a r g a z e*, som han selv er en del af.

Lena Kildahl Larsen FLØJTE

Lena Kildahl Larsen er født og opvokset i Salling. Hun er uddannet fra Det Kgl. Danske Musikkonservatorium under Toke Lund Christiansen og Henrik Svitzer og har sideløbende studeret privat hos Berliner Philharmonikernes solofløjtenist Andreas Blau, i Paris hos Alain Marion og i mere end et årti hos Manuela Wiesler i Wien.

Lena har været ansat som Aarhus Symfoniorkesters solofløjtenist siden 1994 og har siden 1998 undervist elever fra en del europæiske, hovedsageligt skandinaviske lande. Hun har modtaget flere anerkendende priser. Hun var en af de første modtagere af Harby Fondets

rejselegat - kaldet "De unges Sonningpris" - og i 2010 modtog hun Sydbanks Musikpris, der gav hende mulighed for at indspille sin CD *Pour que l'image devienne symbole* (Gateway Music, 2013) med musik for solofløjte af Marin Marais, C.P.E. Bach og André Jolivet.

Lena Kildahl Larsen er desuden en dedikeret kammermusiker og har adskillige gange stået foran orkestret som solist i værker af Bach, Mozart, Nielsen m.fl. Hun kan desuden opleves som solist på orkestrets nylige indspilning af Svend Erik Tarps orkesterværker (Dacapo, 2018).

KONCERTBESÆTNING

VIOLIN I

Cristian Chivu Ivan
Johanna Tolvanen
Tue Lautrup
Thea Clemson Andersen
Todd Cadieux
Katrin Djordjevic Sønnichsen
Matthias von Niessen
Hayato Ishibashi

VIOLIN II

Sarah Lucy Foldager
Birgitte Bærentzen Pihl
Marta Wisniowska-Mruk
Vibeke Lund Nielsen
Charlotte Hald Lauridsen
Pernille Jönsson Nüchel
Jens Astrup
Nefelina Musaelyan

BRATSCH

Luminita Marin
Christine Hagge Larsen
Nikolaj Lind Pedersen
Eva Paulin
Ático Razera

CELLO

Eugene Hye-knudsen
Brian Friisholm
Jens Lund Madsen
Ananna Lützhøft
Chiao-Hui Hwang

KONTRABAS

David Møllfattrick
Erik Brodin Higgins
Poul Erik Jørgensen

FLØJTE

Lena Kildahl Larsen
Toril Vik Kjøller
Judith Wehrle

HORN

Jari Kamsula
Carsten Elborg Adrian
Susanne Skov, kontrakt

TROMPET

Kim Hansen
Anders Kildahl Larsen
Martin Schuster
Boris Kertsman, assistent
Sarah Owens, assistent

BASUN

Fabrice Godin
Theis Stoico, assistent

BASBASUN

Jens Vind

TUBA

Jonathan Borksand Hanke

Vær med til at støtte

Aarhus Symfoniorkester

bliv medlem af
Aarhus Symfoniorkesters Venner

Medlemskab giver
fri adgang til særlige
prøver/generalprøver,
gratis medlemsblad
samt uvurderlig støtte
til byens orkester.

Meld dig ind på
www.asov.dk

Husk at
venneforeningen holder
gratis optakt for alle før
hver torsdagskoncert.

Se programmet på
www.asov.dk

Optaktsholder 10. december:
Leif V.S. Balthzersen, tidl. musikchef
for Aarhus Symfoniorkester

eller ved henvendelse til formand
Tove Christensen, dr. med.
asov.tc@gmail.com

God fornøjelse!

Bare koncentrer dig om musikken

Bagefter skal vi nok opdatere dig med de **vigtigste nyheder**

Jyllands-Posten

Life is live

KLASSISK

Cecilia Bartoli

Les Musiciens du Prince-Monaco

16. JUN · SYMFONISK SAL

Billetsalg: tlf. 8940 4040 · Musikhusetaarhus.dk

Restaurantbestilling: johandr.dk · tlf. 2230 0092

musikhuset
aarhus